

De vaste commissie voor Financiën heeft in aanvulling op de reeds door de Tweede Kamer gevraagde brief aan de Staatssecretaris van Financiën, op 22 december 2016 een aantal vragen en opmerkingen aan de Staatssecretaris voorgelegd n.a.v. zijn brief van 20 december 2016 over het verzoek aan de Eerste Kamer om uitstel van de stemmingen over het wetsvoorstel Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen (Kamerstuk 34 555, nr. 9).

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De griffier van de commissie,
Berck

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het verzoek aan de Eerste Kamer om uitstel van de stemmingen over het wetsvoorstel Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen. De leden van de VVD-fractie hechten er belang aan dat er snel weer duidelijkheid komt. De wet was namelijk bedoeld om ondernemers te helpen met de problemen in het kader van het pensioen in eigen beheer (PEB), zoals de dividendklem. Daarnaast vinden de leden van de VVD-fractie een goede informatievoorziening richting de betrokkenen belangrijk. De leden van de VVD-fractie hebben daarom nog een aantal vragen.

Kan er uitgebreid inhoudelijk worden geschetst welk probleem er nu is of lijkt te zijn? Wat zijn de oorzaken daarvan?

Wat kunnen de (financiële) gevolgen zijn?

Waarom zijn de huidige problemen niet voorzien in het voortraject?

Welke checks and balances zijn er bij het opstellen van wetsvoorstellen om dit soort problemen te voorkomen?

Hoe snel kan er duidelijkheid zijn over het geconstateerde en/of vermeende probleem? Hoe kan het wetsvoorstel eventueel gerepareerd worden? En hoe snel kan er eventueel gerepareerd worden (tijdpad) dan wel wanneer kan het wetsvoorstel (eventueel aangepast) alsnog ingaan (inwerkingstredingsdatum)?

Hoe vindt de communicatie naar de betrokkenen plaats in de komende periode over de ontwikkelingen en de komende stappen?

Kan een reactie gegeven worden op het artikel in Het Financieele Dagblad d.d. 22 december 2017 waarin de meningen verschillen over het probleem?

Wat zijn de gevolgen van het niet in stemming brengen van het wetsvoorstel PEB voor de overige pensioenmaatregelen in het wetsvoorstel?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met stijgende verbazing kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris waarin hij de Eerste Kamer vraagt om uitstel van stemming over de wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen. Het uitstel van de stemmingen is aangevraagd vanwege een lek in de voorgestelde wetgeving. De Telegraaf berichtte dat het mogelijk om EUR 5 miljard derving zou kunnen gaan. Klopt deze berichtgeving?

De Staatssecretaris stelt dat hem vanuit de praktijk signalen bereiken over het gebruik van de mogelijkheden om de (toekomstige) indexatie van de opgebouwde pensioenaanspraken op het moment van afkoop of omzetting ten laste van de fiscale winst te brengen. Kan dit verder worden verhelderd met behulp van cijfervoorbeelden? Kunnen alle BV's waarin pensioen wordt opgebouwd gebruik maken van deze mogelijkheid?

Wanneer kwam het lek aan het licht? De Staatssecretaris stelt dat de praktijk hem wees op het lek. Tegelijkertijd werd in de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer al door de Staatssecretaris gewezen op de mogelijkheid om de indexatie ten laste van de fiscale winst te brengen. Waarom is toen niet meteen besloten het lek te dichten? Kan de Staatssecretaris uitleggen hoe het komt dat het probleem blijkbaar niet eerder is gezien? In hoeverre heeft tijdsdruk hiermee te maken en welke lessen trekt de regering uit deze gang van zaken voor wat betreft toekomstige wetgeving?

De staatssecretaris stelt dat eerst de omvang van het lek in kaart wordt gebracht, alvorens naar oplossingen wordt gezocht. De leden van de PvdA-fractie achten het nuttig dat de omvang van het probleem in kaart wordt gebracht, maar achten de omvang van het probleem niet van invloed op de keuze het lek al dan niet te dichten. Kan de Staatssecretaris bevestigen dat het lek hoe dan ook gedicht zal worden? Langs welke lijnen gaat de Staatssecretaris dit oplossen? Is het mogelijk om in de wet op te nemen dat toekomstige indexaties niet ten laste van de winst kunnen worden gebracht bij afkoop of omzetting?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie danken de Staatssecretaris voor het feit dat hij middels een ongebruikelijke stap optreedt om onbedoeld gebruik van wetgeving te voorkomen. Wel hebben zij de nodige vragen.

De leden van de SP-fractie willen van de Staatssecretaris uitleg over hoe het mogelijk is dat de mogelijkheid van onbedoeld gebruik niet eerder in het lange wetgevingsproces is ontdekt? Kan de Staatssecretaris uitleggen hoe hij opeens tot zijn «memorie van antwoord» van 6 december jl. kwam over de mogelijkheid van versnelde aftrek van indexatielasten? Waarom is hier niet eerder op gewezen door de Staatssecretaris? Waarom pas op 6 december?

De leden van de fractie van de SP vroegen eerder om een paar voorbeeldberekeningen. Aanvankelijk wilde de Staatssecretaris deze voorbeeldberekeningen niet geven maar pas na enig aandringen werden deze geleverd. In hoeverre kloppen deze berekeningen nog? Waarom is de toekomstige indexatie ten laste van de winst niet meegenomen in de voorbeeldberekeningen? Is de Staatssecretaris bereid de voorbeeldberekeningen alsnog volledig aan te leveren?

De leden van de SP-fractie willen tevens een aantal voorbeeldberekeningen voor het geval dat de pensioenverplichting niet wordt vrijgemaakt maar als oudedagsvoorziening op de balans blijft staan.

De leden van de SP-fractie willen graag weten wanneer zal worden aangevangen met het onderzoek naar de effecten van dit onbedoelde gebruik en de grootte van de groep. Wanneer denkt de Staatssecretaris het onderzoek te hebben afgerond? Zal het onderzoek zijn afgerond alvorens de Staatssecretaris zijn novelle naar de Kamer stuurt?

Wat betekent het uitstellen van de stemmingen in de Eerste Kamer over het wetsvoorstel in de praktijk? Zowel voor ondernemers als voor de Belastingdienst, die waarschijnlijk druk doende is (geweest) zich voor te bereiden op de wet?

Wanneer wordt de novelle ingediend, vragen de leden van de SP-fractie? Wordt voldoende de tijd genomen om te verzekeren dat de flankerende maatregelen het onbedoelde gebruik onmogelijk te maken?

De leden van de SP-fractie willen tevens een update van de verwachte opbrengst van het wetsvoorstel.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris aan de Eerste Kamer over het pensioen in eigen beheer en het daarop volgende uitstel van stemmingen. Deze leden hebben hierover nog een aantal vragen.

Allereerst vragen de leden van de CDA-fractie de Staatssecretaris waarom de toekomstige indexaties afgestempeld mogen c.q. moeten worden, hoe dit technisch uitwerkt en of de Staatssecretaris een rekenvoorbeeld kan geven. Wanneer waren de Staatssecretaris of anderen binnen het Ministerie van Financiën op de hoogte van de mogelijkheid om toekomstige indexatie af te stempelen en mogelijk in aftrek te brengen van de fiscale winst?

Moest bij de waardering van de pensioenverplichting op de balans altijd al rekening gehouden worden met een verplichting tot indexatie op grond van goed koopmansgebruik of is er een verband met de uitfasering van het pensioen in eigen beheer? In hoeveel gevallen mogen toekomstige indexaties mede afgestempeld worden? Wat zijn de regels voor indexatie voor DGA's met een pensioen in eigen beheer? Klopt het dat zij verplicht zijn om hun pensioen altijd te indexeren in tegenstelling tot bijvoorbeeld pensioenfondsen? Waarom is het afstempelen over de toekomstige indexaties niet meegenomen in het rekenvoorbeeld waar de leden van de CDA-fractie in het verslag over de Wet uitfasering pensioen in eigen beheer om gevraagd hebben?

Hoe groot is het financiële risico volgens de Staatssecretaris als deze wet niet zou zijn uitgesteld? Waarom is de afstempeling van de verplichting tot toekomstige indexatie niet meegenomen in de raming van de opbrengst van de Wet uitfasering pensioen in eigen beheer?

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris te garanderen dat de termijn om de zaken met de verzekeraars te regelen, die nu op 31 maart 2017 gesteld is, minstens wordt verlengd met de periode van het uitstel van de stemmingen in de Eerste Kamer. Oftewel, kan de Staatssecretaris garanderen dat de DGA's die te maken hebben met deze nieuwe wet niet de dupe worden van fouten in het wetsvoorstel?

Kan de Staatssecretaris tevens garanderen dat DGA's die hun gehele pensioenaanspraak afstempelen, dus inclusief rechten op toekomstige indexatie, een zuiver pensioen overhouden? Immers als de pensioenaanspraak onzuiver zou worden, is de DGA per direct 72% belasting verschuldigd over de gehele pensioenaanspraak, zelfs als deze onder water staat. Kan de Staatssecretaris duidelijkheid geven met welke handelingswijze gegarandeerd geen sprake zal zijn van een onzuiver DGA-pensioen?

Wat zijn de gevolgen van de afstempeling van de gehele pensioenaanspraak inclusief de toekomstige indexaties voor de fiscale winstberekening? Leiden de toekomstige indexatieverplichtingen tot een aftrekpost ten laste van de fiscale winst en zo ja, in welke jaren? Wat bedoelt de Staatssecretaris met zijn antwoorden aan de Eerste Kamer in de memorie van antwoord dat «de lasten in verband met de toename van de pensioenverplichting door de indexatieverplichting niet ineens ten laste van de fiscale winst worden gebracht» en tevens dat «op het moment van afkoop op omzetting de indexatielasten voor die pensioenaanspraken daadwerkelijk gerealiseerd worden»?

Kan de Staatssecretaris de garantie geven dat er als gevolg van de antwoorden die hij in de Eerste Kamer (memorie van antwoord en nota naar aanleiding van het verslag) heeft gegeven verder geen budgettaire tegenvallers zijn te verwachten? En als deze er toch zullen zijn, op welke wijze worden deze dan opgevangen?

Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie of de Staatssecretaris een aangepaste, geactualiseerde berekening kan tonen, waaruit blijkt dat in 1/3 van de gevallen na de afstemming voor afkoop wordt gekozen? En over welke jaren gaat dat? Kan de Staatssecretaris nieuwe ramingen geven van de kosten en opbrengsten van het wetsvoorstel per jaar?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris aan de Eerste Kamer. De brief werpt een hoop vragen op waarvan de leden ervan uitgaan dat deze beantwoord worden in de door de Kamer gevraagde brief van de Staatssecretaris.

De leden van de D66-fractie zijn allereerst verbaasd over het late tijdstip van het verzoek om uitstel aan de Eerste Kamer. Verschillende fracties, waaronder de fractie van D66, hebben bij de behandeling in de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor de tijdsdruk die achter de uitfasering werd gezet en de gevolgen daarvan voor DGA's en de adviessector. Heeft tijdsdruk op het ministerie een rol gespeeld bij de onduidelijkheid die heeft geleid tot het verzoek om uitstel? Hoe kan het dat de Staatssecretaris zo kort voor de stemming tot de conclusie komt dat het wetsvoorstel mogelijk een risico van miljarden euro's behelst? Wanneer is de Staatssecretaris voor het eerst gewaarschuwd over dit risico?

De leden van de D66-fractie vragen zich voorts een aantal dingen af wat betreft de consequenties van het uitstellen van de behandeling van de wet. Welke budgettaire consequenties heeft dit voor het begrotingsjaar 2017? En welke voor de jaren daarna? Welke invoeringsdatum is, na eventuele wijzigingsvoorstellen van de kant van de regering, na dit uitstel mogelijk? Kan de Staatssecretaris nader uiteenzetten hoe het proces tot uitstel precies is verlopen, waarom er niet eerder tot actie is overgegaan, en hoe het proces hierna er uit ziet?

II Reactie van de Staatssecretaris